

M. H. V. SLOVENSKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Dvadeset i pet!

Toliko osovražena balkanska metoda „dvadeset i pet“ utegne dobiti svoj nad vse vzvišeni pomen, če bi se uporabljala nad krivci naših (t. j. jugoslovanskih) političnih neuspehov, posebno pa nad krivci naše notranje in zunanje državne uprave, bednega gospodarsko-političnega položaja, vzlasti valutnega razmerja našega denarja. Za vse te je je treba uvesti „dvadeset i pet“ po pravilih in določbah starega balkanskega kazenskega zakonika.

Kako pride pisec teh vrstic do tako energične sodbe? Poglejmo nazaj! Nedavno smo praznovali tretjo obletnico narodnega odn. državnega ujedinjenja. Ob tej obletnici smo se spominjali vseh dobrot, ki so nas srečavale do danes. Kaj smo videli? Ves čas živimo v neprestanih državnih krizah. Stranka izmenja stranko, izročča isti državno krmilo. Vladanje je postalo šport za nekatere. Interesi najširših slojev ljudstva so nekaterim malenkost. Poglejmo posledice takega ravnanja.

1. Naš ugled (ugled države kot take) na znotraj in zunaj je padel. Krivci te posledice — nezmožni državniki in profitovželjni predstavniki naše države — zaslужijo od ljudstva brez vsmiljenja petindvajset za vsak neuspeh, kozlarijo. Gotovo bi pomagalo.

2. Draginja narašča kakor grozeča povodenj v jeseni, ko prestopajo reke svoje bregove. V vseh državah pojema, pri nas raste, raste . . . Pri tem trpi le delovno, kmečko ljudstvo; bogatina ne zadene. On ima dovolj, jemlje drugim, izžema malega človeka: delavca, kmeta, narekuje in navija cene, kakor mu bolje kaže. Uvedli so vse mogoče: posebna sodišča za verižnike, navijalce cen in urade za pobijanje draginje. Toda vse te naprave so voda v morje. Zadenejo le zopet malega obrtnika, reveža, ki se z delom svojih rok rine trudno skozi bedno življenje. Za krivce draginje zamišljam najizdatnejše sredstvo: Javno sredi trga naštet i dvadeset i pet!!

3. Naš denar . . . V naši sredini rastejo zakotne in javne menjalnice, ki imajo menda to nalogo, da naš denar oz.

njegovo vrednost vničujejo. Vse spoštuje tuje denar, tujo valuto — zahteva isto, z njo trži in sklepà pogodbe. Tuje države vidijo, kako smo zaslepljeni, da ne spoštujemo sebe dovolj, zato nas tudi one prezirajo in dajejo prednost svojim novcem. Za vse valutne špekulante, zakotne bankirje in valutne verižnike, katere treba smatrati za najnevarnejše sovražnike naše domovine, veljaj za vsak poedini slučaj sodba: Dvadeset i pet! Ako poklicani faktorji tem elementom ne stopijo — ne na prste! — na glavo, se nam bo zgodilo z valuto kakor Avstriji, Poljski, ruskemu rublju i. t. d.

4. V državi kakor je naša bi se moralo v prvi vrsti upoštevati delo. Kdor ne dela, naj tudi ne je! Poseben zakon bi naj odpravil brezdelnost tudi imovitejših ljudi. Delo bi se moralo parcelirati tako, da ne bi posamezni stanovi imeli na dan 24 ur prostega časa. Za lenuhe take vrste bi se naj uveljavil zakon kakor za notorične lenuhe in postopače. Le ti so veliko krivi današnjem mizernemu položaju. Nemalo jih je, ki pohajkujejo; njih poklica nikdo ne ve, a vendar živé udobno. Nekateri imajo poklic, da se krijejo na zunaj in hipnotično slepe javno mnenje, v resnici pa so lenuhi, troti človeške družbe, izvržek. Tudi tem velja radikalno zdravilo: Dvadeset i pet! Pri odmeri kazni naj bi ne bilo osebnih ozirov, niti protekcije, najmanj pa ozir na kakoršen bilo stan ali položaj, ki ga slučajno zavzema tak lenuh. — Vrste poklicov so različne in vsak najde med ljudstvom dovolj priložnosti, da se udejstvuje vsaj kot naroden delavec, če le hoče. Delati je treba, to bo menda vsa skrivnost, delo in sicer pozitivno bo menda skrivnostni ključ do sreče.

5. Ubogim in preziranim so v prvi in najhujši sili obljubili neko agrarno reformo. Učena beseda zares; vzbudila je ogromno prahu in nepotrebnih komentarjev, pa še več nevolje. Zemlja je po božji pravici last onega, ki jo obdeluje. Ali bi naj bila. Od vsega kričanja in bleščočih prospektov so ostale obširne agrarne direkcije z velikanskim številom uradnikov. „Čas je denar“ — tega modernega pravila visokokulturnega sveta ne poznajo ti uradniki. Z dolgočasenjem si

služijo kruh, kradejo Bogu čas, ljudstvu (sc. državi) pa denar. Tudi tem velja energična beseda: Dvadeset i pet! Da bi bolje zaleglo, morda na podplate! —

6. Nadalje bi bilo treba vzgojiti z opisano metodo vse one lastnike listov, časnikarje in urednike, ki vedoma pišejo neresnico, torej lažejo in varajo ljudske mase.

7. Prav posebno bi bilo koristno batinati tiste poslance, katere je ljudstvo izvolilo, na ne vrše svojih dolžnosti. Namesto tega uganjajo sleparije, begajo ljudstvo in hodijo po svoje dnevnicke v Beograd.

8. Dvadeset i pet bi nadalje prisodil vsakemu državniku, ki ne pozna življenjskih interesov svoje države in je posredno ali neposredno kriv, da smo mogli izgubiti dragoceno zemljo Primorske in Istre potom rapalske „pogodbe“ — nadalje Reko, Koroško, Baranjo. Radgona, dohode k našemu morju.

9. Vsem onim, ki s kričavo reklamo povečujejo narod in domovino, ne storé pa zanje ničesar iz ljubezni, ampak iz gole dobičkaželjnosti bi za vsak poedini slučaj moral zakon naštet i: Dvadeset i pet.

10. V deseto vrsto izvoljencev, ki so v polnem obsegu zaslužili to kazen pa štejem vse farizeje in demagoge, ki vedoma slepe ljudske mase ter jih vodijo v blazne utopije in vedoma ščuvajo proti redu in zakonom, ki morajo biti vzakemu državljanu sveti in nedotakljivi. —

To, kar sem napisal ni nekulturno. To sredstvo bi ozdravilo naš čas od jetike, v kateri stokata narod in domovina. Zdravo sredstvo je to, če se uporablja v primernem času; nekulturno pa, če se zlorablja. Sporočam to javnosti, da o tem razmišlja in sodi! —

Avstrija in njen gospodarski položaj.

Zadnji nemiri na Dunaju so nam zaklicali ostri: Memento! Opozorili so ves svet na obupni finančni položaj države. Delavstvo je protestiralo proti ponovnemu podraženju najenostavnejše in najpoglavitejše hrane: kruha. Demonstracije so dobile značaj ropanja in plenjenja kavarn in trgovin. Po uradni ugotovitvi znaša škoda milijardo kron.

Kako se je cigan izpovedal.

(Humoreska.)

To povest sem slišal nekje, zato je nisem opremil s svojim imenom. Pa nič zato. Čujte torej povest o ciganu, kako se je izpovedal. —

Pred leti je živel v hrvaškem selu cigan, ki je čutil nujno potrebo, da se da krstiti. Po letih mu naenkrat pade v glavo, da se mora svojih pregreh vendarle enkrat izpovedati. Napoti se k staremu župniku. Oglasi se v veži starozidnega župnišča, da povpraša staro gospodinjo župnikovo, če so gospod doma.

Vstopi v kuhinjo. Vse prazno. Na ognjišču pa vre velik lonc zelja in iz zelja se razširja preprijeten vonj vojenine: cela prasičja glava, okusno okajena, grešno-vabljivo dehteča je vrela v loncu kislega zelja.

Cigan, premeten od rojstva in zviti kot ovnov rog se previdno ozira naokrog in ko opazi, da je sam, potegne celo glavo iz lonca, vrže v škaf hladne vode in zmaši v svojo torbo. Torbo postavi ob zid in ponižno potrka na vrata župnikove pisarne. Nič. Hajde — si misli cigan in vstopi s torbo v sobo. — Komaj je torbo odložil na vidno mesto, že so švigale njegove ciganske oči poželjivo po vseh stenah, da

bi kaj zabodle in odnese. Zagleda župnikov klobuk in ga s cigansko spretnostjo vtakne za pas. —

V to vstopi gospod župnik nagloma in se začudi:

— Odkod prijatelj v tem času in čemu prihajaš k meni? —

Cigan mu razodene, da se hoče enkrat temeljito spovedati.

— Dobro. Premišljuj svojo vest, dokler najdem svojo štolo in dobro se pripravi.

Cigan pade na kolena, kakor spokornjen grešnik, skrije obraz v obe dlani, kakor da se je res poglobil v številnost svojih grehov. Skozi prste pa je že odkril nekje na steni uro, visečo blizu sebe a vendarle za župnikovim hrbtom.

Župnik pride s štolo, pa mu reče ljubeznjivo, naj poklekne kraj njega, sam se pa obrne stran in nagne uho, da poslušá skesano izpoved ciganova.

— Govori!

— Res se ne morem prav spominjati — začne jecljati cigan in zaprosi, naj ga gospod župnik izprašuje.

— Dobro, moj sinko. Povej mi, ali si kedaj kradel? —

— (Medtem je imel cigan župnikovo uro

na piki in se mu je posrečilo, isto odrezati in spretno izmakniti.) —

— Govori vendar! Ali si kedaj kradel?

— Kradem, velečastiti!

— Vem, revček, da vsi cigani kradejo, ampak povej mi, si li ti kedaj kaj ukradel?

— Kradem — prečastiti!

— Dobro. Ne boj se! Ali me razumeš: Povej mi odkritosrčno, si li ti kedaj komu kaj ukradel, to te vprašam? —

— Sem, prečastiti!

— Tako se govori. No, kaj si kradel in komu?

— Duhovniku uro.

— Pa si jo vrnil?

— Ne, prečastiti!

— Pa vrni vendar lastniku! —

— Izročam vam uro, prečastiti, pa vrnite vi.

— Ne smem. Vrni uro lastniku!

— Pa prečastiti, saj sem mu ponujal, pa noče ure več.

— No potem je stvar čisto drugačna; uro lahko imaš brez greha.

— Tako sem si tudi jaz mislil — si oddahne cigan in vtakne ukradeno uro v žep.

— Kaj si še zagrešil moj sinko?

— Izgnal sem vam prasio iz zelja.

